

Cuprins

Prefață artificială.....	10
Capitolul I. Adevărul artificial și superficial.....	17
Capitolul II. Judecata în penumbra prejudecății. Sine și Moralitate vs. IA	32
Capitolul III. O ipostază a empatiei și a compasiunii. IA și Moralitate	53
Capitolul IV. Martor detașat și martor implicat	61
Capitolul V. Sunt artificial, deci exist	69
Capitolul VI. Respirație cu intonație	81
Capitolul VII. Psihofilosofie artificială. Despre inteligența realității	119
O concluzie și ceva în plus	158
Post-Scriptum Uman	160
Referințe bibliografice	163

Colecția Eseuri Coordonator Ovidiu Predescu

PROLOG LA PSIHOFILOSOFIA INTELIGENȚEI ARTIFICIALE

Prolegomene

Gina Paladi

PROLOG LA PSIHOFILOSOFIA INTELIGENȚEI ARTIFICIALE

Prolegomene

Universul Juridic

București

-2024-

Capitolul I

Adevărul artificial și superficial

Motto: Felix, qui potuit rerum cognoscere
causas – Vergilius, *Georgica*, II, 489

Când timpul marchează umbra, adevărul privește spre lumină. Nu este o axiomă, nu este un postulat. Poate fi o viziune transcendentă ce unește raționalismul cu empirismul sau doar o constatare din care își trage seva călătoria noastră, a fiecăruia dintre noi, în actul existenței.

Ce este, în esență, inteligența artificială? Răspunsul este meta-axiomatic: nevoia de control și putere manifestată de ființa umană. Această observație ce nu poate fi contestată din perspectivă istorică, aduce în fața noastră, precum ne-am privi într-o oglindă ce se deplasează cu viteza luminii în timp ce noi alergăm după ea cu aceeași viteză, întrebarea dacă ne vedem pe noi înșine. Este un experiment mental pe care l-a propus Albert Einstein, dar din perspectivă cosmologică. Ne privim în oglindă, dar acceptăm ceea ce vedem?

Pe de altă parte, din punct de vedere tehnic, IA reprezintă un domeniu al informaticii ce se referă la algoritmi și modele matematice care permit diferitelor dispozitive (telefoane, tablete, calculatoare, chiar și electrocasnice etc.) și mașinilor (aici se poate menționa o listă foarte lungă) să efectueze sarcini care, în mod normal, necesită

Prolog la psihofilosofia inteligenței artificiale

intelența umană. Aceste tehnologii sunt utilizate în multe aplicații, cum ar fi analiza datelor, detectarea fraudelor, recunoașterea vocală și de imagine, asistenți virtuali, jocuri și multe altele.

Dacă ar fi să începem cu o interogație pertinentă, ne putem referi la ceea ce s-ar numi „întemeierea ontologică a sufletului”. Sufletul e începutul existenței sau o consecință a evoluției? Putem postula că sufletul e nenăscut și, prin urmare, nepieritor. El există ca eșafodaj al faptului de a fi, ca principiu nelimitat și necondiționat ce generează infinitele posibilități ale existenței, calea către ceea ce este fiecare ființă umană conștientă de ea însăși.

Sufletul există în mod nemijlocit sau are nevoie de un „lucru” pentru a se putea manifesta în mod plener în existență? Dintr-o perspectivă logică și metafizică (ambele denominații provin de la Aristotel), este mai la îndemână dacă există un suport fizic prin intermediul căruia să transmitem „adevărul” personal. În mod evident, acest „lucru” nu poate decât să confirme faptul că obiectivitatea este doar o „convenție” de limbaj. Termenii pot explica în mod convențional semnificațiile care s-au implementat din punct de vedere istoric. Apa lui Thales și a lui teoremă a triumfiurilor asemenea, focul lui Heraclit din Efes, Phaidon-ul (despre suflet) lui Platon sunt doar câteva exemple. Totul este despre existență și travaliul uman de a înțelege, de a conștientiza structura, alcătuirea, funcționalitatea și sensul prezenței omului în acest labirint numit Creație/Creator. Omologarea ființei umane ca fiind unicul punct de

Adevărul artificial și superficial

reper ontologic vizează o posibilă reconstrucție a ființei în Sine.

Fără nicio ezitare vom reconfigura ceea ce în Vechiul Testament se numește „Facerea”, și anume:

1. La început a făcut Dumnezeu ceea ce se numește sus și jos;

2. Ceea ce era jos exista într-un mod nedospit și susceptibil de neant;

3. Lumina cugeta și, în cele din urmă, a ales să iasă din sălașul ei;

4. Prima zi s-a dospit cu lumină și întuneric;

5. Puterea divină a despărțit apele din cer și de pe pământ (ziua a doua și a treia);

6. Creatorul a dat poruncă pământului să se facă verde din Sine, să rodească și să privească apele despărțite între cele două repere spațiale ale Creației. Când se făcu seară s-a împlinit a treia zi;

7. Apoi tranziția dintre Lumină și Întuneric s-a transformat în anotimpuri cu ajutorul celor doi luminători: Soarele și Luna, cea din urmă fiind cârmuitorul mai mic. Și așa s-a încheiat ziua a patra;

8. Apoi Sinele în formă de Dumnezeu a hotărât ca apa, pământul și cerul să se umple de ființe vii care să se înmulțească. Seara poposi peste a cincea zi;

9. În a șasea zi actul creației a devenit mai precipitat. Au apărut fiarele sălbatice și omul. De această dată Dumnezeu, nu Sinele, a stabilit cu ce se va hrăni fiecare dintre ființele vii. Iar Dumnezeu a spus că totul e bine;

10. A șaptea zi. O tăcere contemplativă și odihnitoare. Dumnezeu își privea propria creație.